

ПРОБЛЕМИ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ В АПК УКРАЇНИ

Слесар В.М.

студент 3 с.т. курсу економічного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Анотація. Аналізуються підходи до ціноутворення та практичні заходи удосконалення державної політики цін і системи ціноутворення в агропромисловому комплексі України з врахуванням особливостей перехідного періоду розвитку національної економіки.

Агропромисловий комплекс України за рівнем свого розвитку значно відстає від провідних країн світу. Важлива роль в механізмі функціонування аграрного ринку відводиться питанням ціноутворення. Проте окремі проблеми ціноутворення на продукцію АПК ще й досі недостатньо вивчені та відображені в результатах досліджень, що підтверджує важливість поглибленого дослідження цінового механізму АПК.

Одним з основоположників вивчення теоретичних і методологічних питань ціноутворення щодо вирішення проблем в агропромисловому комплексі був академік І. І. Лукінов. правонаступниками його ідей стали сучасні вчені – економісти-аграрники, а саме: П. Т. Саблук, П. І. Гайдуцький, Б. І. Пасхавер, О. М. Шпичак, Л.М. Худолій, Ю.П. Воскобійник та ряд інших.

Погляди більшості дослідників збігаються в тому, що цінова політика в аграрному секторі має базуватись на вільному ціноутворенні в поєднанні з державним регулюванням і посиленням антимонопольного контролю за цінами на матеріально-технічні ресурси, енергоносії і послуги, що надаються сільськогосподарським товаровиробникам.

Але спонтанний перехід до вільних цін, без сталого ринкового середовища та низька купівельна спроможність більшості населення,

завдав значної шкоди не лише аграрному сектору, а й економіці країни в цілому.

Цінова політика має вирішити основне завдання – вивести сільське господарство на беззбиткову основу за рахунок: запровадження цін підтримки на визначену в межах продовольчої безпеки країни сільськогосподарську продукцію, дотримання цінового паритету шляхом вільного ціноутворення та поступового переходу від прямого регулювання через механізм еквівалентних цін до впровадження непрямого впливу на доходи сільськогосподарських товаровиробників з допомогою інструментів фінансово-кредитного і страхового регулювання.

Ефективне функціонування запропонованої та апробованої відділом ціноутворення та аграрного ринку ІАЕ УААН методики цінової політики можливе при умові підвищення купівельної спроможності населення та подолання тривалого диспаритету цін в АПК, що узагальнено в Концепції ціноутворення на продукцію АПК.

Перехід до ринкової економіки був пов'язаний з глибинними змінами в економічній системі нашої країни та сприяв реорганізації цінового механізму з наступними складовими:

- методологічна база ціноутворення, відповідна об'єктивним закономірностям розвитку на визначеному етапі;
- сформована на даній основі система цін, яка об'єднує всі елементи відтворення кінцевого продукту АПК, його матеріально-технічних засобів та робочої сили;
- комплекс юридичних та економічних важелів регулювання цін.

Визначальною відмінністю досліджуваної галузі є значна залежність виробництва продукції від природно-кліматичних умов, а також відмінність в продуктивності худоби і земельних ресурсів. Виробничі витрати зумовлені з одного боку природними чинниками (клімат, рельєф, земля, опади), а з іншого економічними (забезпеченість ресурсами, розміри виробництва, ступінь еластичності попиту та пропозиції). Саме тому

аграрний сектор потребує дієвого державного регулювання, оскільки регулюючи ціни, держава здійснює вплив на відтворювальний процес у сільському господарстві.

При визначенні домінуючих принципів формування цінового механізму відповідно до особливостей України було рекомендовано взяти соціально-орієнтовану, змішану за соціально-економічною структурою модель ринкової економіки зі значною часткою державного сектора в провідних базових галузях. Дана модель дозволяє державі визначати механізми регулювання на ринку – ідентичні для всіх секторів суспільного виробництва, на макро- та мікроекономічних рівнях, забезпечує істотний вплив державного управління у вирішенні соціальних проблем (соціальне забезпечення, освіта, охорона здоров'я, мінімізація безробіття).

Принцип комплексного підходу до формування цінового механізму АПК передбачає необхідність розробки єдиної методологічної бази з відображенням об'єктивних економічних процесів і обмеженням ролі суб'єктивних факторів в ціноутворенні.

Важливість принципу функціонування цінового механізму викликана його антимонопольною спрямованістю, сприянням розвитку вільної конкуренції за рахунок встановлення граничних цін на продукцію монопольних підприємств і об'єднань.

Вирішальну роль в розробці методології ціноутворення відіграє визначення моделі, що найповніше відображає реальні економічні відносини і забезпечує функцію регулятора виробництва та обігу товарів, активно впливає на суспільно необхідні витрати.